

עת"א 14922/08/19 - מרדכי מוטי מנג'ם נגד מדינת ישראל - שרות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי בחיפה

11 ספטמבר 2019

עת"א 14922-08-19 מנג'ם (אסיר) נ' שרות בתי הסוהר

בפני כב' הנשיא רון שפירא
העותר

מרדכי מוטי מנג'ם (אסיר)
ע"י ב"כ עו"ד ישראל קליין

נגד
המשיבים

מדינת ישראל - שרות בתי הסוהר

פסק דין

הרקע לעתירה וטענות הצדדים:

בפני עתירת אסיר שהגיש העותר, זאת בגין סירוב המשיב לבקשתו ליציאה לסבב חופשות. כן מבקש העותר להורות על העברתו לבית מעצר "אבו כביר" או כל כלא במרכז הארץ, שיאפשר שילובו בתכנית טיפולית לעברייני מרמה.

העותר מרצה מאסר של חמש שנים החל מתאריך 03.07.17, לאחר שהורשע, במסגרת הסדר טיעון, בביצוע עבירות של התפרצות למקום מגורים בכוונה לבצע גניבה בצוותא חדא, גניבה בצוותא חדא, קשירת קשר לפשע, ניסיון התפרצות למקום מגורים וניסיון גניבה בצוותא חדא, גניבה, קשירת קשר לביצוע עוון והחזקת סמים שלא לצריכה עצמית בצוותא חדא. העותר מסווג לקטגוריה ב/1.

לטענת העותר עד היום לא הוצא לחופשה למרות נסיבותיו הקשות, תרומתו בזמן מאסרו ושהייתו הממושכת במאסר. נטען כי העותר נענש על לא עוול בכפו, למרות שהקפיד על התנהגות חיובית, שימש כתומך והשקיע בכך. העותר טוען כי במהלך ביקור שנערך בינו ובין חברתו, הגיע אסיר אחר שלא בידיעתו או בהסכמתו של העותר (כך בכתב העתירה) ועל התנהגותו שילם העותר מחיר לא צודק בכך שנמנעת ממנו היציאה לחופשה. נטען כי גם לאחר המקרה המשיך העותר להיות אסיר חוליה ולא נענש. נטען כי בעקבות המתואר לעיל הועבר האסיר לאחר לכלא אחר והועבר גם העותר מכלא "מעשיהו" לכלא כרמל וממשיך לשלם מחיר לא צודק על האמור. נטען כי לולא מקרה זה העותר הומלץ על ידי כל הגופים האחראים ליציאה לחופשה.

לגבי העתירה להעברה לכלא במרכז הארץ וקבלה לתכנית לעברייני מרמה טוען העותר כי הוא שולב בתכניות טיפול רבות ומגוונות והשתלב בהן בהצלחה עד שנאמר לו שאינו זקוק לעוד תכנית. נטען כי כאשר הגיע לכלא כרמל, לראשונה נאמר לו כי עליו להשתלב בתכנית לעברייני מרמה ומכיוון שאין בכלא כרמל תכנית כזו, פנה בבקשה להעבירו

עמוד 1

לכלא שבו מתקיימת תכנית כזו, אך הפניה סורבה. נטען כי לעותר נסיבות קשות, אמו חולנית והוגדרה כמפגרת שכלית והיא מתגוררת כאם חד הורית בדירת חדר וחצי. נטען כי העובדה שהעותר אינו יוצא לחופשה ואינו זוכה למענה טיפולי חיובי פוגעת בשיקומו ובמצבה הנפשי של אמו, שכן העותר היה זה שטיפל בה.

לטענת המשיב, על העותר היה להגיש שתי עתירות נפרדות מכיוון שמדובר בשני נושאים שונים ובשני סעדים שונים שאין קשר ביניהם. מטעם זה התבקש בית המשפט למחוק את העתירה או לפחות לא לדון האחד מהסעדים שהתבקשו.

המשיב טוען כי בתאריך 12.08.19 נבחנה בקשת העותר לשילוב בסבב חופשות והוחלט לדחותה עקב התנגדות גורמי מודיעין. נטען כי על פי פקודת נציבות שירות בתי הסוהר 04.40.00 שעניינה "חופשות אסירים", אסירים המסווגים לקטגוריה ב'1 הם אסירים שכל יציאה שלהם לחופשה מותנית באישור הגורמים הרלוונטיים וכפופה לתנאים מגבילים כמפורט בפקודה שייקבעו על ידי משטרת ישראל בכל חופשה מחדש. בעת שקילת בקשה לאישור חופשה על המשיב להביא בחשבון גם את מידת הסכנה הנשקפת לציבור או לאסיר במהלך החופשה ולכן יש לקבל את עמדת הגורמים הרלוונטיים בטרם מתן החלטה. נטען כי מעמדת גורמי המודיעין בשב"ס עולה כי בעניינו של העותר קיים מידע מודיעיני שלילי המצביע על התנהגות שלילית, חובות מחוץ לכותלי הכלא, הימורים וסמים. נוכח אלו מתנגדים גורמי המודיעין להוצאת העותר לחופשות. נטען כי אף משטרת ישראל מתנגדת ליציאת העותר לחופשות ומעמדתה עולה כי לעותר מעורבות בסכסוכים אשר אין כל אינדיקציה המעידה על הזמתם. כן קיים מידע עדכני של שב"ס המעיד על המשכיותו של הסכסוך. נטען כי מאחר שמדובר באינדיקציה לסכסוך עם עבריינים בכירים לא ניתן לאיין את המסוכנות כלפיו וישנו חשש כי עם יציאתו לחופשה עלול להתחדש הסכסוך ולהסלים. לכן מתנגדת משטרת ישראל ליציאת העותר לחופשות. נטען כי מדובר בהחלטה סבירה שאין מקום להתערב בה.

באשר לבקשת העותר להעבירו לבית סוהר במרכז לצורך שילוב בטיפול טוען המשיב כי המשיב רואה חשיבות רבה בכל הנוגע לשיקומם של אסירים ושילובם במסגרות טיפול המתאימות לצרכיהם. יחד עם זאת נטען כי שילוב אסירים במסגרות טיפוליות הינו מלאכת מחשבת ונלקחים בחשבון מגוון רחב של שיקולים אשר חלקם נוגעים לאסיר הספציפי וחלקם נוגעים לשיקולים מערכתיים, מקומות כליאה, תקציב, יתרת מאסר, מסוכנות, המצאות מנחי קבוצות מקצועיים מתאימים וכדומה. המשיב מפנה להתייחסות ראש תחום טיפול ושיקום בבית סוהר כרמל ממנה עולה כי לאחר קליטת העותר לבית סוהר כרמל הוצע לו להשתלב בטיפול ייעודי בתחום המרמה. נבחנה התאמתו לקבוצת מרמה בבימ"ר תל אביב, אך הוא נמצא כלא מתאים לשמש כאסיר עבודה בשל טעמים מודיעיניים. כן נטען כי נבחנה האפשרות לשלב את העותר במתקני כליאה נוספים אך נמצא כי כלל הקבוצות הייעודיות בתחום עבירות המרמה מצויות בעיצומן ולא ניתן לשלב אסירים בהן. עם פתיחת מחזור חדש, יהיה ניתן לבחון זאת. נטען כי ברגע שיתקבל עדכון על כוונה לפתוח קבוצה ייעודית לעברייני מרמה, בכל אחד מבתי הסוהר, העותר יופנה אליה לבחינת התאמתו. כן נטען כי כל עוד העותר אינו מופלה לעומת אחרים במצבו, אין לו כל עילה משפטית לדרוש קבלת טיפול במקום ובמועד שיבחר. נטען לעניין זה כי ביום 3.9.19 נבחנה העברתו של העותר לביס"ר חרמון והוחלט כי על אף שהעותר מתאים להעברה מבחינה טיפולית, לא ניתן בשלב זה להעבירו, עקב סכסוך שיש לו בביס"ר חרמון, סכסוך שייבחן במהלך החודש הקרוב ועם השלמת הברור יובא עניין העברתו לדיון חוזר.

דין והכרעה:

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ועיינתי במסמכים, הכוללים גם חומר סודי, שהוגשו לעיוני, הגעתי למסקנה כי נכון לעת הזו אין מקום להתערב בהחלטת המשיב לעניין סירוב להוציא את העותר לחופשה או בהחלטת המשיב לעניין השילוב בתכנית טיפולית, שכן לא נפל בהן פגם המצדיק התערבות. עם זאת, יש מקום להורות על בדיקה מזורזת בעניינו של העותר כפי שיפורט בהמשך.

אציין כבר עתה כי יש לקבל את טענת המשיב כי היה על העותר להגיש שתי עתירות נפרדות מכיוון שהתבקשו שני סעדים נפרדים. עם זאת, מאחר ששני הסעדים שמבקש העותר הם לתיקון עול שנגרם לו, לטענתו, מאחר ומיוחסים לו סכסוכים או שלא ניתן לאשר את הטענה בדבר העדר סכסוכים, טענה שיש לבדוק כפי שיפורט בהמשך, יש הגיון לדון בשני הסעדים, הקשורים זה לזה, במאוחד. לא מצאתי מקום לחייב הפרדת העניינים לשתי עתירות נפרדות או לחילופין להורות על מחיקת אחד מהסעדים שנדרשו בעתירה.

בכל הנוגע לטענות העותר בדבר בקשתו להשתלב בסבב חופשות - פקודת הנציבות העוסקת בחופשות אסירים (פקודה 04.40.00) קובעת כי חופשה אינה זכות מוקנית, אלא טובת הנאה הנתונה לשיקול דעתו של המשיב [סעיף א' 2 לפקודה; ראו גם: רע"ב 3851/14 **אבו עינים נ' שב"ס** (30.05.2014)]. בהתאם לפקודה 04.40.00, בעת שקילת בקשה לאישור חופשה על המשיב להביא בחשבון גם את מידת הסכנה הנשקפת לציבור ולאסיר במהלך החופשה. על כן, יש לקבל את עמדת הגורמים הרלוונטיים בטרם מתן החלטה.

בעניינו של העותר קיים מידע מודיעיני שלילי שעניינו בהתנהגות שלילית מצד העותר, חובות מחוץ לכותלי הכלא, הימורים וסמים. נוכח אלו מתנגדים גורמי המודיעין להוצאת העותר לחופשות. אף משטרת ישראל מתנגדת ליציאת העותר לחופשות ומעמדתה עולה כי לעותר מעורבות בסכסוכים אשר אין כל אינדיקציה המעידה על הזמתם. המשיב טוען כי קיים מידע עדכני של שב"ס המעיד על המשכיותו של הסכסוך וכי מאחר שמדובר באינדיקציה לסכסוך עם עבריינים בכירים לא ניתן לאיין את המסוכנות כלפי העותר וישנו חשש כי עם יציאתו לחופשה עלול להתחדש הסכסוך ולהסלים. נכונה טענת המשיב כי הוא אחראי הן לביטחון הציבור והן לביטחון של האסיר במהלך מאסרו ולכן אפשרות לפגיעה בחייו ובשלמות גופו של האסיר הינה שיקול רלוונטי העשוי להצדיק החלטה למנוע את יציאתו של האסיר לחופשה.

עם זאת, לאחר שעיינתי במידע החסוי שהוגש לעיוני, נראה כי יש ממש בטענות העותר להעדר סכסוכים וכן כי טענות הגורמים שעמם העותר לכאורה מסוכסך לא נבדקו לעומקן, ובהתאם יש לבצע בדיקה מעמיקה ודחופה בעניין זה. בית המשפט כבר הורה למשיב במסגרת עתירה אחרת שהגיש העותר לבית המשפט המחוזי מרכז (עת"א 65240-03-19) לבדוק את הסכסוכים, אך נראה כי הטענות בדבר העדר סכסוכים לא נבדקו כראוי ויש לבצע בדיקה זו בדחיפות. מהמידע שהוגש לעיוני עולה כי הן העותר והן אותם גורמים עבריינים בכירים מכחישים קיומם של חובות או סכסוכים. מובן כי הצהרות אלו מתקבלות באופן מיידי ואוטומאטי ואולם טענות אלו ראויות לבדיקה יסודית ומקיפה. כזו לא נערכה ולפחות לא הוצגו בפני ראיות לבדיקה ממשית של הטענות. לכן יש לבצע בדיקה נוספת דחופה לעניין זה כדי לבחון האם הסכסוכים המיוחסים לעותר עוד קיימים או שפסו מהעולם.

בכל הנוגע לתקרית הסמים המפורטת במידע, העותר מכחיש קשר לתקרית זו ויש לבדוק טענותיו לעניין זה, למרות

שנסיבות העניין לכאורה מצביעות על מעורבות מכוונת של העותר או של חברתו בתקרית. עם זאת, מאחר שהעותר לא הוענש או הואשם בגין תקרית זו, יש לבדוק לעומק את טענותיו להעדר מעורבות בתקרית הסמים. גם בעניין זה לא ניתן להסתפק בקביעה של המעורבות, בלא שנערכה בדיקה מספקת בעניין.

באשר לטענות העותר בדבר אי העברתו לבית סוהר שבו מתקיימת תכנית טיפולית ואי שילובו בתכנית טיפולית ייעודית - יש לקבל טענת המשיב כי נבחנת אפשרות שילובו בטיפול בבית סוהר חרמון. לעניין זה יצוין כי בסמכותו של המשיב להעביר אסיר מבית סוהר אחד לאחר וזאת בשל שיקולים פרטניים הנוגעים לאותו אסיר או בשל שיקולים מערכתיים-כלליים ולאסיר אין זכות קנויה לרצות עונשו בבית סוהר מסוים. למשיב, כגוף שאחראי על הביטחון, המשמעת והאבטחה בבית הסוהר, שיקול דעת מרבי בעניין זה [רע"ב 8858/15 סיבוי נ' שב"ס (03.08.2016)]. לצד זאת יש לזכור כי על המשיב, ככל רשות שלטונית, מוטלת החובה להפעיל סמכותו באופן סביר ומשיקולים ענייניים בלבד ולאסיר, ככל אדם, יש זכות כי ההחלטה של הרשות בעניינו לא תתקבל משיקולים זרים ולא תפלה אותו לרעה [רע"ב 8858/15 הנ"ל]. עוד נוסף כי לבקשת אסיר להשתלב בהליך שיקומי יש לתת משקל ממשי על רקע מקומו וחשיבותו של הליך השיקום בהוראות החוק, וכן בעצם ראייתו של שב"ס בנוגע לחובתו ולתפקידו לשקם עבריינים.

ההחלטה שלא להעביר את העותר לבית סוהר זה או אחר נמצאת בסמכותו של המשיב כמפורט לעיל. המידעים, שאליהם כבר התייחסתי, בדבר סכסוך שלכאורה יש לעותר בבית סוהר חרמון מונעים שילובו בתכנית הטיפול הייעודית. מאחר שמועד תחילת תכנית הטיפול הוא בעוד כשבועיים, ובשים לב לחסר בבדיקה מקיפה של הטענות בדבר העדר סכסוך המוע העברת האסיר לכל חרמון, יש לבצע, כאמור לעיל, בדיקה מעמיקה ודחופה לעניין הסכסוכים הנטענים, על מנת שהעותר לא יחמיץ את ההזדמנות להשתלב בטיפול.

סיכום:

אשר על כן, בנסיבות העניין, מאחר שקיימים מידעים כפי שפורט לעיל, לא מצאתי מקום להתערב לעת הזו בהחלטות המשיב לעניין סירוב לשלב את העותר בסבב חופשות. אין גם מקום להתערב, בשלב זה, בהחלטת המשיב לעניין שילוב העותר בטיפול ייעודי, מאחר שלטענת המשיב העניין נבחן כל העת והעותר ישולב בטיפול בכפוף לבדיקת המידע בדבר סכסוך שמונע העברתו של העותר לכלא חרמון.

עם זאת, ובשים לב לעובדה שהתכנית הטיפולית בכל חרמון עתידה להפתח בתוך כשבועיים, יש לבצע בדיקה מעמיקה ודחופה לעניין הסכסוכים הנטענים, תוך התמקדות ראשית בסכסוך הנטעם עם אסיר בכלא חרמון, על מנת שאם יתברר שהסכסוך אכן אינו קיים עוד, כי אז ניתן יהיה לשקול שוב את העברת העותר לכלא חרמון, באופן שעותר לא יחמיץ את ההזדמנות להשתלב בטיפול בכלא חרמון, שכל הנראה אמור להתחיל בעוד כשבועיים.

העתירה נדחת, זאת בכפוף לכך שהמשיב יבדוק את הסכסוכים ואת טענות העותר כמפורט לעיל ובתוך זמן קצר ובכוף לתוצאות הבדיקה ידאג לשלב את העותר בטיפול בדחיפות ומהר ככל האפשר.

המזכירות תעביר עותק לב"כ הצדדים ולעותר באמצעות שב"ס.

ניתן היום, י"א אלול תשע"ט, 11 ספטמבר 2019, בהעדר הצדדים.

רון שפירא, נשיא